

Vervoer en opslag van brandstoffen

Bij het uitvoeren van werk in bos en natuur wordt veel gebruik gemaakt van brandstoffen; van motor-kettingzaag of bosmaaier tot harvester, al deze machines gebruiken brandstoffen en smeermiddelen. Deze brandstoffen en smeermiddelen worden opgeslagen en vervoerd in vaste of afneembare tanks of in vaten en jerrycans. Bij vervoer, opslag en overslag van deze middelen kan door morsen of lekkage een explosief/brandgevaarlijk mengsel ontstaan. Tevens kan er schade ontstaan voor de gezondheid en het milieu.

Niet voor niets zijn daarom vervoer en opslag van gevaarlijke stoffen gebonden aan een groot aantal strikte wetten en regels. Maar daardoor vaak complex, moeilijk toegankelijk en lastig te lezen. Met dit Arbo-infoblad wordt een overzicht gegeven van de meest relevante regels waarbij het zich beperkt tot die zaken waar het in bos en natuur veelal om gaat: het transport, de (tijdelijke) opslag en het aftanken van de machines waarmee gewerkt wordt.

Opslag

Naast een aantal wettelijke regels kan ook de gemeente of provincie aanvullende eisen stellen aan de bovengrondse opslag van brandstoffen. In de regel worden hierbij de richtlijnen gehanteerd zoals deze zijn opgesteld door de 'Commissie Preventie van Rampen door Gevaarlijke Stoffen' (CPR 9-6), welke vervolgens verwijzen naar de 'Beoordelingsrichtlijn voor opslag- en afleveringsinstallaties van ten hoogste 3 m³ voor bovengrondse drukloze opslag van vloeistoffen' (BRL-K744). Als een tank volgens deze richtlijn is gefabriceerd, is dit te zien op de stempelplaat.

Wettelijk verplichte keuring

De wettelijk verplichte keuringen van opslagtanks dienen te worden uitgevoerd door een hiertoe door de KIWA gecertificeerd bedrijf. Deze keuring betreft:

- eerste keuring per individuele tank;
- buitengewone keuring na grondige reparatie, ombouw of ongeval;
- standaard elke 1,5 jaar een visuele controle.

Eigen visuele inspectie

De gebruiker of eigenaar van de tank is verplicht tot een periodieke visuele inspectie. De bevindingen hiervan moeten worden vastgelegd in een zgn. logboek dat bij de eigenaar of gebruiker ter inzage moet zijn. Visuele inspectie is verplicht:

- na iedere verplaatsing;
 - minstens eenmaal per twee maanden;
- en richt zich op de volgende inspectiepunten:
- lekkage/morsen van olie;
 - lekdetectie;
 - beschadigingen;
 - functioneren anti-hevelklep.

Tekortkomingen dienen te worden verholpen.

Praktijkrichtlijnen voor opslag van brandstoffen en smeermiddelen

- Houd bij het plaatsen van de opslagtank minimaal drie meter afstand tot de erfscheiding;
- Houd minimaal vijf meter afstand tot brandbare gebouwonderdelen of bewaarplaatsen voor (overige) brandbare stoffen;
- Plaats onder de opslagtank een vloeistofdichte opvangbak met een inhoud van de tank plus 10%. Bij meerdere tanks neemt u de inhoud van de grootste tank plus 10% van het totaal van de tanks. Indien de tank dubbelwandig en de dikte van elke wand minimaal 3 mm is, is een opvangbak niet nodig;
- Wanneer de tankinhoud meer dan 10.000 liter bedraagt, moet de tank dubbelwandig zijn en moet er tevens een opvangbak aanwezig zijn;
- Op de plaats van het vulpunt mag geen gevaar bestaan voor aanrijding of andere schade;
- Plaats de opvangbak overdekt of voorkom inregenen van de opvangbak. Regenwater moet zo snel mogelijk uit de bak worden afgevoerd via een pompsysteem of een afsluiter. Beiden mogen alleen voor de afvoer van water worden gebruikt;
- Afgewerkte olie wordt altijd bovengronds opgeslagen in vaten.

Vervoer

Zodra een opslagtank wordt vervoerd gelden in de meeste gevallen aanvullende eisen. Omdat voor

het transport naar het veld en de tijdelijke opslag van brandstoffen in bos en natuur meestal gebruik wordt gemaakt van de zgn. Intermediate Bulk Container (IBC), gelden hiervoor de regels zoals vastgelegd in de 'Regeling Rijkskeuringsvoorschriften betreffende het vervoer over land van gevaarlijke stoffen in kleine mobiele tanks' (RTM 1999). Hierin worden de volgende eisen gesteld voor het gebruik van de IBC:

- Inhoud: maximaal 3000 liter;
- Toepassing: 'handling' met mechanische hulpmiddelen zoals hijskraan of vorkheftruck, op-/afladen van volle tank toegestaan;
- Herkenbaarheid: UN-kenmerk.

Daarnaast gelden voor de IBC de volgende keuringseisen:

- 2,5 jaarlijkse visuele keuring en afpersen;
- 5 jaarlijkse algehele keuring.

Keuringen mogen worden verricht door de fabrikant mits die hiervoor door TNO bevoegd is.

Het vervoer van brandstoffen in service- en onderhoudswagens en levering aan werklocaties is zonder aanvullende verplichtingen toegestaan als maximaal 450 liter per IBC wordt vervoerd met een maximum van 1000 liter per voertuig. Natuurlijk moet hierbij gezorgd worden voor veilig transport, zoals een goede verankering van de container(s) en voorzorgsmaatregelen om lekkages tegen te gaan. Daarnaast gelden ook voor het vervoer van hoeveelheden tot 1000 liter de volgende voorschriften:

- UN-goedgekeurde IBC;
- Kenmerking en etikettering van IBC;
- Aanwezigheid van 2 kg brandblusser;
- Toezicht bij laden en lossen;
- Samenladingsverbod met explosieve stoffen;
- Verbod om het voertuig in te gaan met verlichtingsapparaten met een vlam of die vonken kunnen veroorzaken.

Aftanken, overslag en overgieten

Tijdens het aftanken van machines gelden een aantal milieumaatregelen die als volgt kunnen worden samengevat:

- overslag, aftappen en overgieten dient zodanig te gebeuren dat eventuele lekolie wordt opgevangen. Het laadpistool dient ook in de lekbak te worden opgeborgen;
- Laad- en losinrichtingen moeten beveiligd zijn tegen ongewild openen;
- Morsverliezen moeten direct worden verwijderd met absorptiekorrels of worden afgegraven;
- Besmeurde tanks dienen te worden gereinigd;
- Een tank moet gaaf zijn, vrij van butsen/deuken;
- Er moeten maatregelen genomen zijn om on-eigenlijk gebruik en vandalisme tegen te gaan.

In het eerder verschenen Arbo-infoblad nr. 5 (Bosch; 2001) zijn een aantal veiligheids- en gezondheidsrisico's beschreven en hoe hierbij te handelen.

Vaten en jerrycans

Bij het vervoer van brandstoffen en smeermiddelen in vaten en jerrycans in hoeveelheden kleiner dan 1000 ltr. gelden vergelijkbare regels als bij transport en opslag in de hiervoor beschreven IBC's. Voorwaarde hierbij is wel dat dit vervoer ondergeschikt is aan de hoofdactiviteiten van het bedrijf. Ook nu geldt dat de brandstof deugdelijk verpakt moet zijn en de vervoershandelingen dienen met de nodige behoedzaamheid te gebeuren. Ook een vat of jerrycan moet zijn voorzien van een UN-keurmerk en het gevarenetiket. Ze moeten regelmatig op goede staat worden gecontroleerd. In het voertuig mag max. 60 liter brandstof in jerrycans vervoerd worden.

Meer informatie

- CPR 9-6: Opslag tot 150 m³ van brandbare vloeistoffen met een vlampunt van 55 tot 100°C in bovengrondse tanks
- Abomafoon 3.31: Vervoer en tijdelijke opslag an gas- en dieselolie (okt.'03); www.aboma.nl
- BRL-K744: Beoordelingsrichtlijn metalen niet-stationaire en mobiele opslag- en afleveringsinstallaties
- RTM 1999: Regeling Rijkskeuringsvoorschriften betreffende het vervoer over land van gevaarlijke stoffen in kleine mobiele tanks
- Arbo-infoblad 5: Brandstoffen en oliën, Arbo-infoblad 9: Werkplaats en opslag (Bosschap; 2001)

© 2005

Een uitgave van de Arbo-commissie van het Bosschap

Deze Arbo-informatiebladen zijn bedoeld als een advies aan de praktijk en hebben geen wettelijke- of juridische basis. Aan deze uitgave van het Bosschap kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.